

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 29 oktober 1943 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall medgiva skattskyldig rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete.

I en den 8 oktober 1943 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 355, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att skattskyldig — som under beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944 eller år 1945, lämnat penninggåva å minst 1,000 kronor till internationellt hjälparbete till lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder — må vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till krigskonjunktur-skatt eller till syfte likartad skatt, utöver eljest medgivna avdrag, ånjuta avdrag med belopp motsvarande vad den skattskyldige under beskattningsåret utgivit såsom sådan gåva.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bland annat följande.

Under hänvisning till det alltmer ökade behovet av hjälp åt den nödlidande civilbefolkningen i de krigförande länderna har från skilda håll — bland annat från representanter för näringslivet — hos chefen för finansdepartementet under hand gjorts framställning om att lämnandet av gåvor för nämnda ändamål måtte stimuleras genom sådan ändring av gällande beskattningsregler, att skattebefrielse erhöles för belopp, motsvarande berörda gåvor.

I anledning härav har inom finansdepartementets rättsavdelning upprättats en den 16 september 1943 dagtecknad *promemoria angående viss skattebefrielse för gåvor, avsedda för det internationella hjälparbetet.*

I promemorian har framhållits, att skattebefrielsen borde avse allenast penninggåvor, som skattskyldig lämnat till ideell organisation i Sverige för att användas i internationellt hjälparbete till lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder eller i visst sådant land, samt att en tidsbegränsning borde föreskrivas för lämnandet av gåvor, som kunde föranleda skattebefrielse; tidsbegränsningen syntes kunna ske sålunda att skattebefrielse inträdde, där gåvan skett under beskattningsår, för vilket taxering verkställdes

år 1944 eller år 1945 (d. v. s. i huvudsak gåvor som lämnats under något av kalenderåren 1943 och 1944).

I promemorian anföres vidare:

Beträffande omfattningen av skattebefrielsen torde denna böra avse statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnsskatt samt krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt. Däremot synes det ej lämpligt att medgiva skattebefrielse för den kommunala inkomstskatten.

Tekniskt sett bör skattebefrielsen konstrueras på det sätt, att skattskyldig, som lämnat gåva av förevarande slag, får avdraga gåvobeloppet vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt. Genom att avdrag får ske vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt kommer befrielsen automatiskt att gälla även i fråga om värnsskatten.

Då det givetvis är angeläget, att statsmakterna erhålla möjlighet att kontrollera, under vilka förutsättningar skatteavdragen ske, torde en sådan anordning böra införas, att skatteavdragen göras beroende av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall. Ansökan om rätt till skatteavdrag torde kunna få göras såväl av den skattskyldige som av den organisation, till vilken gåvan överlämnas. Något hinder bör icke föreligga att redan i förväg — innan den skattskyldige lämnat gåvan — hos Kungl. Maj:t göra ansökan om rätt till skatteavdrag under förutsättning att gåvan kommer till stånd inom viss bestämd tid. Vid bifall till ansökan om rätt till skatteavdrag torde Kungl. Maj:t samtidigt böra meddela sådana föreskrifter, att avdragsrätten bringas till vederbörande taxeringsmyndigheters kännedom.

Av praktiska skäl är det icke möjligt att medgiva rätt till skatteavdrag i sådana fall, då gåvan uppgår till endast ett ringa belopp. Lämpligen torde böra gälla, att avdragsrätt må beviljas, där gåvan eller, om skattskyldig lämnat flera gåvor under ett och samma beskattningsår, dessa gåvor sammanlagt uppgå till minst 1,000 kronor.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida den organisation, som angives såsom gåvomottagare, kan anses äga sådana förutsättningar för förvaltningen av gåvan, att skatteavdrag bör medgivas.

Över promemorian ha, efter remiss, yttranden avgivits av *kammarrätten, överståthållarämbetet*, som bifogat ett av *taxeringsintendenten i Stockholm* avgivet yttrande, samt av *länsstyrelsen i Stockholms län*. Beträffande innehållet i berörda yttranden tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen (s. 3—5).

Angående vad *departementschefen* anfört till stöd för det nu framlagda förslaget får utskottet likaledes hänvisa till propositionen (s. 5—8).

Utskottet.

Frågan om avdragsrätt vid taxeringen för gåvor till allmännyttiga ändamål har de senare åren vid upprepade tillfällen varit under behandling i riksdagen. Utskottet får i detta hänseende erinra om att enligt beslut vid 1938, 1939, 1941 och 1942 års riksdagar genom särskilda författningar föreskrivits, att skattskyldig skulle äga rätt att vid taxering vissa år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för gåva till staten eller försvarsförening för luftvärnet, gåva till staten eller luftskyddsförening för luftskyddet, gåva till staten eller hemvärnsförening för hemvärnet eller

dess underavdelningar samt gåva till sjövärnskåren eller densamma underställda sjövärnflottiljer. Redan då avdragsrätten för gåvor av angivet slag första gången infördes i skattelagstiftningen, uttalades inom riksdagen tveksamhet rörande lämpligheten av en sådan anordning. Sålunda framhöll 1938 års bevillningsutskott i anledning av då väckt förslag om avdragsrätt för gåvor till luftvärnet, att en bestämmelse av berörda beskaffenhet innebure en uppenbar avvikelse från de principer, som låge till grund för gällande skattelagstiftning. Detta underströks även av 1939, 1941 och 1942 års bevillningsutskott i samband med då föreslagna utvidgningar av avdragsrätten. Vid innevarande års riksdag väcktes motioner med yrkanden om förlängd giltighetstid för ovannämnda bestämmelser. I sitt i anledning av dessa motioner avgivna betänkande nr 8 hemställde utskottet, att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Till stöd för berörda hemställan framhöll utskottet — förutom omförmälda principiella betänkligheter — bland annat den framträdande benägenheten att söka erhålla utsträckning av dessa skatteförmåner till nya områden. Utskottet anförde vidare, att enligt gällande skattelagstiftning avdrag vid taxering eljest ej vore medgivet för gåvor, även om desamma utgått till i hög grad behjärtansvärda ändamål. Vid ärendets behandling i riksdagens kamrar uttalade chefen för finansdepartementet i första kammaren sin anslutning till utskottets förslag. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Vid upprepade tillfällen har utskottet liksom även tidigare års bevillningsutskott framhållit angelägenheten av att främjandet av behjärtansvärda eller eljest allmännyttiga ändamål icke sker i form av lättnader vid beskattningen utan att, i den mån stöd från statens sida för något ändamål befinnes påkallat, detta stöd lämnas i form av anslag till det avsedda ändamålet. Denna ståndpunkt har godkänts av riksdagen och även chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang givit sin anslutning till densamma. Det nu framlagda förslaget strider sålunda i principiellt hänseende mot den ståndpunkt, som tidigare intagits till hithörande spörsmål.

Då avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål medgivits, har det hittills alltid gällt syften av inrikes natur. Med avdragsrätten har sålunda avsetts sådana ändamål, som, om desamma icke blivit tillgodosedda på detta sätt, enligt utskottets mening bort föranleda anslag av statsmedel. I nu föreliggande fall är situationen så till vida en annan, att det intresse, som med den föreslagna avdragsrätten åsyftas, är av utrikes art, nämligen lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjat land, och alltså icke av samma tvingande natur som då fråga är exempelvis om vårt lands försvar. Då emellertid vårt land icke bör undandraga sig att — särskilt vad angår oss närstående länder — i en eller annan form stödja här avsett ändamål samt frågan nu blivit väckt att i den form, som i propositionen föreslagits, tillgode detsamma, finner sig utskottet trots sina principiella betänkligheter icke böra avstyrka bifall till propositionen. Utskottet vill dock starkt understryka vikten av att ett medgivande av den nu föreslagna avdragsrätten icke får innebära ett återbeträdande av den väg för anslagsbeviljande i form av skattelättnad, som riksdagen genom sitt tidigare ställningstagande till hithörande spörsmål velat undvika.

I ett remissyttrande har uppgivits, att den minskning i statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnsskatt, som genom den föreslagna avdragsrätten komme att drabba staten, approximativt kunde beräknas, om givarna vore fysiska personer med beskattningsbart belopp över 50,000 kronor, till lägst 33 procent av gåvornas värde och, om givarna vore aktiebolag eller därmed i beskattningshänseende jämställda juridiska personer, 32 procent av gåvornas värde. Utskottet vill i anslutning härtill påpeka, att berörda minskning i statsskatt torde, vad angår fysiska personer, vara för lågt beräknad. Under förutsättning att procenttalet för den statliga inkomst- och förmögenhetsskattens uttagande för taxeringsåren 1944 och 1945 icke kommer att understiga det för år 1943 gällande samt att värnsskatt uttages med enahanda belopp för budgetåren 1944/45 och 1945/46 som för innevarande budgetår torde i fråga om dessa båda skatter skatteförlusten för staten genom ifrågavarande avdragsrätt, då givarna äro fysiska personer med beskattningsbart belopp överstigande 50,000 kronor, komma att utgöra minst 49.75 procent av gåvornas värde. I sådana fall, då krigskonjunkturskatt påförts den skattskyldige, blir givetvis skatteförlusten för staten beträffande såväl fysiska som juridiska personer större.

Enligt propositionen förutsättes att gåva, för vilken avdrag skall få tillgodonjutas, uppgått till minst 1,000 kronor. Denna begränsning av avdragsrätten har av departementschefen motiverats med praktiska skäl. Med hänsyn till principen om likformighet och rättvisa vid beskattningen hade det enligt utskottets mening varit önskvärt, att avdragsrätt kunnat medgivas jämväl för gåva understigande nämnda belopp. Då det emellertid visat sig möta vissa svårigheter att med det nu föreslagna ansökningsförfarandet för- ena avdragsrätt även för mindre gåvor, har utskottet nödgats avstå från tanken på en sådan utvidgning av avdragsrätten.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 355.

Stockholm den 29 oktober 1943.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bårg, Elon Andersson*, Sjödahl, Ekman, Frans Ericson*, friherre Lagerfelt, Sandström, Robert Berg*, Gustaf Elofsson och Sylwan*; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Orgård*, Sandberg*, Lundell*, Karlsson i Grängesberg*, Rosander, Jonsson i Skedsbygd, Sundström i Skövde*, Nilsson i Kristinehamn* och Olson i Göteborg*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

1) av herr *Lundell*, som anförde:

»Den genom beslut av tidigare riksdagar medgivna avdragsrätten för gåvor till olika försvarsändamål är genom beslut av 1943 års riksdag numera avvecklad. Vid dessa gåvor stannade dock de skänkta värdena inom landet. För gåvor till humanitär hjälpverksamhet inom landet har ej medgivits avdragsrätt, ehuru förslag därom framstälts.

I föreliggande proposition är fråga om gåvor avsedda att utan vederlag föras ur landet. Det kan ej anses rimligt att stimulera till sådana gåvor genom skattefrihet, när sådan ej medgives för gåvor inom landet. För övrigt erinras om att tidigare förslag om avdragsrätt för gåvor till Finland icke vunnit riksdagens bifall.

Härtill kommer att garantier icke finnas för att den av Kungl. Maj:t begärda fullmakten, att efter gottfinnande i varje särskilt fall medgiva avdragsrätt, komme att brukas allsidigt under hänsynstagande till huvudsakligen humanitära grunder.

Den föreslagna 1,000-kronorsgränsen borde ersättas med en gräns om 100 eller eventuellt 50 kronor, då det måste anses olämpligt att särskilt premiera större gåvogivare på sätt som föreslagits. Många svenska familjers uppoffringar för t. ex. finska barn kunna värderas till åtskilliga 100 kronor pr år, och härför borde avdragsrätt medgivas, om sådan skall införas för större gåvor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 355.»;

2) av herrar *Gustaf Elofsson* och *Jonsson* i Skedsbygd, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»I den Kungl. propositionen har föreslagits skattefrihet för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete till lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder, först då gåvans belopp uppgår till 1,000 kronor.

Utskottet finner det emellertid icke vara förenligt med rättvisa ur beskattningssynpunkt, att en viss kategori skattedragare befrias från erläggande av statsskatt, under det att en annan del av de skattedragande icke erhåller motsvarande befrielse. Då härtill kommer, att de skattebetalare, som enligt den Kungl. propositionen skulle erhålla skattebefrielse, få antagas i regel komma att utgöras av juridiska personer och företag, som av överskjutande vinstmedel överlämna belopp, vilka, därest de stannade kvar inom företagen, till stor del skulle tillfalla staten i form av skatter, synes utskottet ännu mindre skäl tala för att endast större givare skola erhålla skattebefrielse.

Enskilda överlämnare av sådan gåva få ofta vid dennas avstående göra personliga uppoffringar. Då gåvans storlek endast i undantagsfall för så-

dana enskilda givare kan komma att uppgå till så stort belopp som 1,000 kronor, blir följden att dessa icke erhålla skatteavdrag.

Det torde med skäl kunna befaras, att den hjälpverksamhet som pågår och helt visst kommer att ytterligare utvidgas efter kriget, i syfte att lindra nöden bland våra av kriget drabbade nordiska grannländer, kommer att lida avbräck av en sådan ordning.

Även under beaktande av att det kan vara av betydelse att denna hjälpverksamhet blir omfattad av så stora lager av vårt folk som möjligt synas skäl tala för att någon undre gräns för gåvans storlek icke fastställles.

Ehuru starka skäl tala för att skattebefrielse för gåva icke lämnas, vilken ståndpunkt såväl bevillningsutskottet som riksdagen förut i år hävdade, synes under föreliggande omständigheter i detta fall sådan skattebefrielse böra lämnas. Men denna skattebefrielse bör då göras allmän och icke vara bunden av gåvans storlek.

De betänkligheter, som ur skatteteknisk och kontrollsynpunkt kunna framföras häremot, kunna icke tillmätas den betydelse, att dessa få bli avgörande. Utskottet anser även, att möjligheter att åstadkomma erforderlig kontroll förefinnas. Då enligt propositionen Kungl. Maj:t skulle bemyndigas att medgiva denna skattefrihet, borde kontrollen kunna ordnas så, att Kungl. Maj:t lämnade auktorisation åt det eller de för ändamålet bildade organ, som skulle ha hand om insamlingsarbetet. Härvid borde föreskrivas, att sådan organisation hade att till givaren överlämna kvitto å det belopp, gåvan omfattar. Skattskyldig, som önskade komma i åtnjutande av avdragsrätt för sådan gåva, hade att till skattemyndigheterna i samband med deklarationen översända detta kvitto. På så sätt skulle enligt utskottets förmenande full kontroll erhållas.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att skattskyldig — som under beskattningsår för vilket taxering verkställes år 1944 eller år 1945 lämnat penninggåva till internationellt hjälparbete till lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder — må vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt, utöver eljest medgivna avdrag, åtnjuta avdrag med belopp, motsvarande vad den skattskyldige visat sig hava under beskattningsåret, enligt från auktoriserad hjälporganisation utfärdat kvitto, utgivit såsom sådan gåva.»;

3) av herrar *Sjödahl* och *Sundström* i Skövde.